

**Приклади реалізації педагогічних ідей Б. Блума в процесі формування
основ критичного мислення у молодших школярів**

Елемент Таксономії Б. Блума	Приклад завдання
Знання	Назвіть державні символи України.
Розуміння	Поясніть, навіщо потрібна Конституція?
Застосування	Чим можуть бути корисні знання про права та обов'язки?
Аналіз	Порівняйте планети Земної групи і планети-гіганти.
Синтез	Поєднайте планету Сонячної системи з її описом.
Оцінювання	Оцініть значення Сонця для життя на Землі.

Отже, Таксономія навчальних цілей та результатів, розроблена американським вченим Б. Блумом ще у 1956 році, є актуальною і нині. Створення завдань відповідно до кожного з шести її елементів сприяє розвитку критичного мислення здобувачів освіти різних рівнів. Перспективними вважаємо дослідження пов'язані з адаптацією Таксономії до сучасних (дистанційних) умов навчання та пошук on-line ресурсів для формування відповідних завдань.

Список використаних джерел

1. Що таке Таксономія Блума і як вона працює на уроці? URL: <https://www.criticalthinking.expert/usi-materialy/shho-take-taksonomiya-bluma-i-yak-vona-pratsyuye-na-urotsi/>
2. Я досліджую світ: підруч. для 4 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.). Ч.1 / Н.М. Бібік, Г.П. Бондарчук. Харків: Вид-во «Ранок», 2021. 128 с.
3. A Taxonomy for learning, teaching and assessing. A revision of Bloom's Taxonomy of educational objectives. URL: <https://www.uky.edu/~rsand1/china2018/texts/Anderson-Krathwohl%20-%20A%20taxonomy%20for%20learning%20teaching%20and%20assessing.pdf>.

Н. М. Кропачева

**ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ ВОЛЬФГАНГА РАТКЕ (1571–1635)
ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ЙОГО ПРАЦЯХ З КОЛЕКЦІЇ
РІДКІСНИХ ВИДАНЬ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

З-поміж значної кількості педагогічних публікацій німецькою мовою із колекції рідкісних видань іноземними мовами фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського можна знайти зовсім незвичні за формою і структурою праці, що відрізняються від інших книжок. Одним із таких видань є збірник з п'яти творів, що вийшов друком у 1910 р. Унікальність зазначеного видання визначається також тим, що до його складу входять дві книжки з творами Вольфганга Ратке (латинізована форма прізвища – Ratichius, Ратіхій) (1571–1635). Так, в другому томі збірника (Ratichianische Schriften I, II) є відбиток першодруку його твору, викладений у формі діалогу, що складається з коротких стислих суджень, роздумів щодо викладання латини, грецької та французької мов [4; 5].

У сучасному педагогічному просторі можна знайти фундаментальні наукові дослідження, що знайомлять з основними положеннями педагогічної концепції

Вольфганга Ратке; довідкові інформаційні німецькомовні ресурси презентують електронні колекції оцифрованих праць визначного педагога, де, окрім власне його праць, ми знайдемо імена персоналій, які так чи інакше впливали на реалізацію його ідей та наукового доробку. Реформаторські погляди Вольфганга Ратке стали відомими наприкінці XIX ст. завдяки працям Петра Каптерева, Германа Веймера та Миколи Маккавейського [1; 2].

Основні приписи його навчальної системи, викладено у вигляді коротких настанов (враховуючи деструктивні відносини з духовенством, це було зовсім не просто). Недарма, епітети «дратівлива та гонорова людина» часто трапляються в історичних нарисах про нього [2].

Як пише німецький історик педагогіки Г. Веймер, Ратіхій намагався тримати в таємниці свій метод навчання, навіть відмовлявся письмово викласти свої прийоми навчання. Основні положення його системи висвітлено у вигляді коротких нарисів, найважливіші з них проголошують: все повинно узгоджуватися відповідно до порядку самої природи; необхідно постійно повторювати одне й те ж саме; все спочатку рідною мовою; навчання без примусу; єдність у всіх предметах (у методах, правилах, підручниках); спочатку предмет сам по собі, а потім правила, що до нього належать [1, с. 46–47].

Ці положення викладено в «Меморіалі», з яким він звернувся до франкфуртського Рейхстагу у 1612 р. У своєму посланні до німецької знаті він запропонував методику швидкого опанування іноземними мовами на основі глибоких знань мови рідної, німецької. Вивчення граматики підпорядковувалося читанню, формальний аналіз тексту після смислового. Основним засобом закріплення лексичного й граматичного матеріалу було повторення. Процес навчання полягав у читанні й аналізі складних оригінальних текстів, до яких учні бралися тільки-но навчившись читати [3, с. 74].

Після оприлюднення «Меморіалу» Вольфганг Ратке зробив декілька спроб реалізувати власний проєкт у різних містах німецьких князівств. Лише у Веймарі законом від 1619 р. запровадили загальну освіту для дітей 6–12 років, яку він так активно пропагував.

Перебуваючи в постійних агонах з володарями, від яких залежало прийняття чи навпаки невизнання його ідей, він зміг за 63-и роки земного життя зробити більше, ніж вони. Це і стало ще одним Меморіалом його життя, що продовжилося в діяльності школи, заснованої в місті, де він народився (Wilster), яка так і називається «Wolfgang-Ratke-Schule [6].

Список використаних джерел

1. Веймер, Г. История педагогики / С нем. перевел К. Тюлелиев. Санкт-Петербург ; М. : Изд. Т-ва М. О. Вольф, [б. г.]. 124, VIII, II с. URI: <http://194.44.28.246/dcvisu/documents/visu/124> (дата звернення 29.04.2022).
2. [Каптерев, П. Ф.](#) Дидактические очерки. Теория образования. Изд. 2-е, перераб. и расшир. Петроград, 1915. 434 с. URI: <http://194.44.28.246/dcvisu/documents/visu/345>.
3. Нечипорук, О. В. Дидактичні засади структурування змісту навчального матеріалу з іноземної мови у процесі навчання учнів 5–7 класів загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Луцьк, 2008. 199 арк.
4. Raticianische Schriften I : mit einer Einleitung und Anmerkungen. Herausgegeben von Paul Stötzner. Leipzig : Friedrich Brandstetter, [1910?] (Druck von Hesse & Becker). 88 S. (Neudrucke Pädagogischer Schriften ; IX).

5. Ratinianische Schriften II : mit einer Einleitung und Anmerkungen. Leipzig : Friedrich Brandstetter, [1910?]. 164 S. (Neudrucke Pädagogischer Schriften ; XII).

6. Wolfgang-Ratke Schule [Сайт школи]. URL : https://www.google.com/search?q=wolfgang+ratke+schule+wilster&rlz=1C1CHBD_ruUA870UA870&oq=Ratke+wol&aqs=chrome.3.69i57j46i512j0i22i30i2j0i10i22i30j69i61i13.16825j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (дата звернення: 28.04.2022).

А. О. Кузьмич

ВИКОРИСТАННЯ БІОГРАФІЧНОГО МЕТОДУ У ДОСЛІДЖЕННІ АВТОРСЬКИХ ШКІЛ

Авторські школи в Україні як освітній феномен активно розвиваються з кінця ХХ ст. Авторська школа – це експериментальний заклад освіти, діяльність якого будується на основі провідних психолого-педагогічних й організаційно-управлінських концепцій, розроблених окремим автором чи авторським колективом [1]. Н. Побірченко вважає, що авторською школою є «гуманістичний навчально-виховний заклад, ідея створення якого належить педагогу-творцю, який розробив і поклав в основу його діяльності власну концепцію розвитку школи, основою якої є триада дитина – вчитель – батьки, що забезпечує ефективне функціонування і стабільні позитивні результати» [3, с. 36]. Характерною рисою авторської школи є наявність видатної особистості, лідера, автора власної оригінальної програми дій та авторської концепції.

Дослідження авторських шкіл передбачає глибоке й усестороннє вивчення персоналії – життя й творчості безпосереднього автора інноваційної освітньої системи, концепції. Для об'єктивності такого вивчення доцільно використовувати біографічний метод – важливий інструмент, що дає змогу пізнати соціальну й педагогічну реальність за допомогою аналізу життєвих траєкторій автора концепції школи, з'ясувати роль політичних, соціокультурних чинників у формуванні особистості, її життєвого шляху в умовах сучасного світу.

В основі біографічного методу лежить вивчення особистості в контексті історії й перспектив розвитку її індивідуального буття. За допомогою біографічного методу можна виявити теоретичні позиції, погляди діяча освіти чи науки в контексті його життєдіяльності [2].

Досліджуючи авторські школи, завдяки біографічному методу аналізуємо професійний саморозвиток педагога, використання ним власного досвіду. Послугуючись біографічним методом, для визначення фундаментальних засад авторських шкіл використовуємо спогади, критичне мислення, прогнозування, планування тощо. Вважаємо, що спектр питань для вивчення за допомогою біографічного методу є ширшим і потребує подальшого розвитку.

Список використаних джерел

1. Авторська школа. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=42479 (дата звернення 19.04.2022).
2. Валевский А. Л. Основания биографики. Київ : Наук, думка, 1993. 110 с.
3. Побірченко Н. С. Змістовий аспект поняття «авторська школа». *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. Вип. 36. С. 33–37.